

Brusel 27. března 2024
(OR. en)

8360/24

AGRI 297
AGRISTR 25
COH 19
SOC 242
EMPL 143
ENV 376

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	27. března 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 450 final
Předmět:	Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU: hlavní úspěchy a další vývoj

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 450 final.

Příloha: COM(2024) 450 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 27.3.2024
COM(2024) 450 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU: hlavní úspěchy a další vývoj

{SWD(2024) 450 final} - {SWD(2024) 451 final}

ÚVOD

V červnu 2021 předložila Evropská komise dlouhodobou vizi pro venkovské oblasti EU do roku 2040 ⁽¹⁾. Prezidentka Ursula von der Leyenová zahájila tuto iniciativu v roce 2019 tím, že uznala, že **venkovské oblasti jsou hlavní součástí evropské identity a hospodářského potenciálu** a že je třeba **je chránit a investovat do jejich budoucnosti** ⁽²⁾. Zdůraznila také ambici spravedlivé transformace, která nebude opomíjet žádného člověka a žádné místo. V roce 2020 se 40 % respondentů z venkova, kteří se zúčastnili veřejné konzultace o vizi pro venkovské oblasti, vyjádřilo, že se cítí být opomíjeni, přičemž mezi respondenty z odlehklých venkovských oblastí se takto vyjádřilo 60 %. Ambicí tohoto sdělení bylo vytvořit **nový impuls pro venkovské oblasti** tím, že změní způsob, jakým jsou vnímány, a vytvoří nové příležitosti se **silnějším postavením** venkovských komunit, které jsou nedílnou součástí budoucnosti Evropy.

Pandemie COVID-19 a ruská útočná válka proti Ukrajině dále zdůraznily klíčovou roli venkovských oblastí pro **odolnost** Evropy, jak to vyjádřila Rada v listopadu 2023 a Evropský parlament v prosinci 2022 ⁽³⁾. Tyto krize zvýšily obavy o **potravinové zabezpečení, strategickou autonomii**, přizpůsobení se změně klimatu a zachování přírodních zdrojů, o které se většinou starají venkovské oblasti a na nichž jsou závislí všichni Evropané. Tyto události sice posílily **příležitosti spojené se zelenou a digitální transformací**, ale zároveň prohloubily slabiny méně atraktivních a propojených venkovských komunit a vyvolaly obavy zemědělců, kteří počátkem roku 2024 protestovali proti významným problémům, jimž v současnosti čelí. Sdělení „**Demografické změny v Evropě: soubor opatření**“ poukázalo na problémy spojené se stárnutím, vyliďňováním a nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a pracovních sil, kterým mnoho venkovských oblastí čelí ⁽⁴⁾. Zdůraznilo, že územní rozdíly narušují sociální soudržnost a důvěru v demokratické instituce a procesy v EU, což dokládá i „zeměpisné rozložení nespokojenosti“ ⁽⁵⁾.

Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU stanovila **deset společných cílů a čtyři oblasti opatření na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu** venkovu do roku 2040. Komise se v zájmu dosažení těchto cílů zavázala zahájit **Pakt pro venkov**, který by mobilizoval veřejné orgány a zúčastněné strany k jednání o potřebách a přáních obyvatel venkova. Zavedla také **Akční plán EU pro venkov**, který obsahuje 30 opatření, jež má Komise provést v řadě oblastí politiky EU.

Tato zpráva je odpovědí na závazek obsažený ve sdělení o vizi pro venkovské oblasti „*zhodnotit, jaká opatření byla provedena*“, a poskytnout „*soubor úvah o možných směrech posílené podpůrné činnosti a financování venkovských oblastí, jakož i o dalším postupu na základě provádění akčního plánu EU pro venkov*“. Diskuse o této zprávě by měly být podkladem pro úvahy o přípravě návrhů pro programové období po roce 2027. Zpráva navazuje na zhodnocení přínosu společné zemědělské politiky (SZP) a politiky soudržnosti pro venkovské oblasti v programovém období 2021–2027, které bylo dokončeno v polovině roku 2023. První kapitola obsahuje přehled s novými ukazateli popisujícími venkovské oblasti. Druhá kapitola se ohlíží za **30 měsíců realizace vize pro venkovské oblasti** a obsahuje shrnutí výše zmíněného zhodnocení. Třetí kapitola nastiňuje možné **způsoby dalšího postupu** v rámci Akčního plánu EU pro venkov a Paktu pro venkov a uvádí nápady na podporu venkovských oblastí navržené dalšími institucemi EU a zúčastněnými stranami a otázky k zamyšlení.

⁽¹⁾ COM(2021) 345 final.

⁽²⁾ Komise, *Politické směry pro příští Evropskou komisi 2019–2024* (červenec 2019).

⁽³⁾ Rada Evropské unie, *Závěry o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU*, 15631/23; Evropský parlament, *Zpráva o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU*, 2021/2254(INI).

⁽⁴⁾ COM(2023) 577 final.

⁽⁵⁾ Komise, Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku, Rodríguez-Pose, A. et al, *The geography of EU discontent and the regional development trap*, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023. <https://doi.org/10.2776/164290>

V závěru jsou nastíněny možnosti, jak o těchto myšlenkách diskutovat po volbách do Evropského parlamentu v červnu 2024.

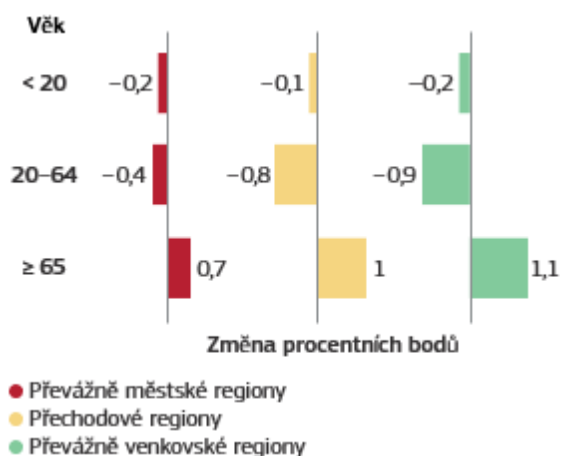
1. NOVÉ POZNATKY V RÁMCI ČTYŘ OBLASTÍ ČINNOSTI

Pracovní dokument útvarů Komise (SWD) připojený k Dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU ⁽⁶⁾ obsahoval komplexní analýzu situace a rozmanitosti venkovských oblastí. Většina z nich je stále aktuální, ale **nové soubory údajů přinášejí další poznatky, které vrhají nové světlo na čtyři oblasti činnosti vize pro venkovské oblasti**. Níže jsou uvedeny příklady ukazatelů na úrovni EU pro venkovské oblasti a regiony ⁽⁷⁾. Podle nejnovějších údajů o obyvatelstvu EU z roku 2021 **žije 29,6 % obyvatel EU ve venkovských buňkách (gridech)** (1 km²), zatímco v roce 2011 to bylo 30,3 %, což představuje mírný pokles o 2,6 milionu lidí ⁽⁸⁾.

Posílené venkovské oblasti

Obrázek 1 Změna podílu obyvatelstva v p.b. podle věkových skupin v letech 2019–2022 podle městsko-venkovské typologie

Stárnoucí venkovské regiony

Počet obyvatel starších 65 let ve venkovských regionech se zvýšil o 1,1 p.b. (0,84 milionu), zatímco počet obyvatel v mladším a produktivním věku se snížil. Průměrný věk obyvatelstva EU se zvyšuje, ale **venkovské regiony stárnou rychleji** v důsledku nižšího přirozeného přírůstku a čisté migrace.

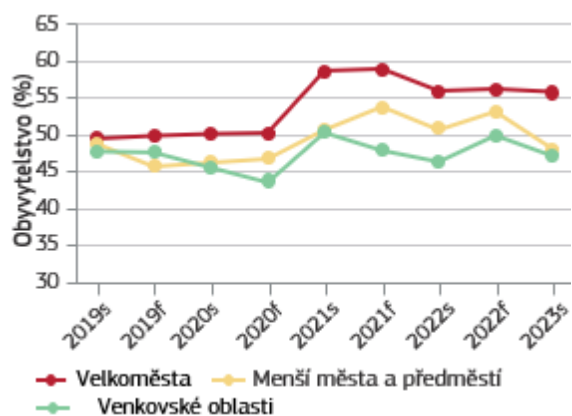
Zdroj: Eurostat (on-line datová tabulka: [urt_pjangrp3](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation)), výpočty JRC založené na předběžných údajích v souřadnicové síti ze sčítání lidu v roce 2021

Obrázek 2 Vývoj důvěry v instituce EU podle stupně urbanizace

⁽⁶⁾ SWD(2021) 166 final.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_degree_of_urbanisation

⁽⁸⁾ Sčítání lidu v roce 2021 změnilo klasifikaci obcí a regionů, což vedlo ke změnám podílu venkovského obyvatelstva na různých úrovních v porovnání s údaji uvedenými ve sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU (sčítání lidu v roce 2011). Tento údaj vychází z předběžných údajů v souřadnicové síti ze sčítání lidu v roce 2021. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_and_housing_census_2021_-_population_grids&stable=1. Konečné validované údaje v souřadnicové síti ze sčítání lidu budou k dispozici v červnu 2024.

Posilování postavení komunit

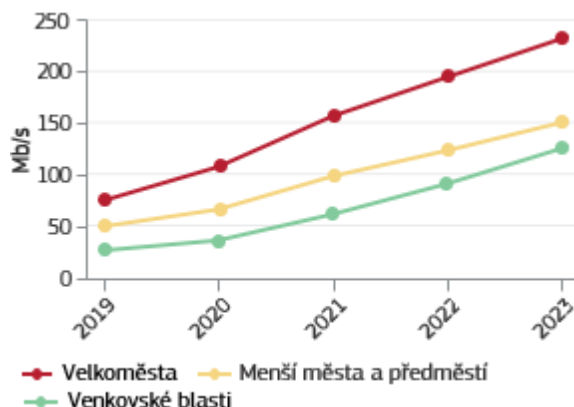
Obyvatelé venkova častěji důvěřují místním a regionálním orgánům (61 %) než vládě svého státu (31 %) nebo EU (47 %).

Zdroj: Středisko pro sledování venkovských oblastí, důvěra v instituce EU, vnitrostátní, regionální a místní orgány

Propojené venkovské oblasti

Obrázek 3 Vývoj rychlosti stahování u širokopásmového připojení podle stupně urbanizace

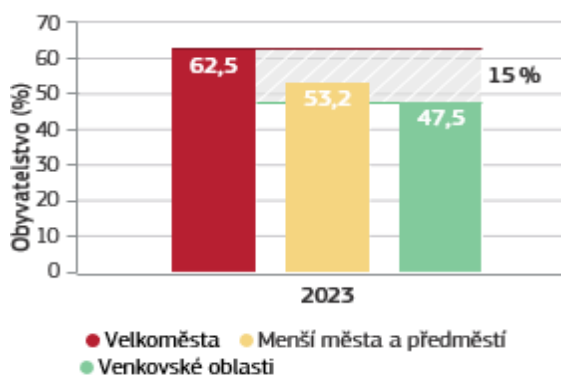

Zlepšování digitální konektivity

Z údajů o širokopásmovém připojení vyplývá, že se **situace ve venkovských oblastech výrazně zlepšila**. Průměrná rychlost stahování ve venkovských oblastech je však stále mnohem nižší než ve městech.

Zdroj: Středisko pro sledování venkovských oblastí, pevné sítě s rychlostí širokopásmového připojení

Obrázek 4 Jednotlivci se základními nebo vyššími celkovými digitálními dovednostmi v roce 2023 podle stupně urbanizace

Zlepšování digitálních dovedností

Počet osob se základními digitálními dovednostmi ve venkovských oblastech se zvyšuje, ale rozdíl oproti městům zůstává stejný jako v roce 2021, tedy o 15 p. b. nižší než ve městech.

Zdroj: Eurostat (on-line datová tabulka: isoc_sk_dskl_i21)

Odolné venkovské oblasti

Obrázek 5 Výroba a potenciál obnovitelné energie podle stupně urbanizace

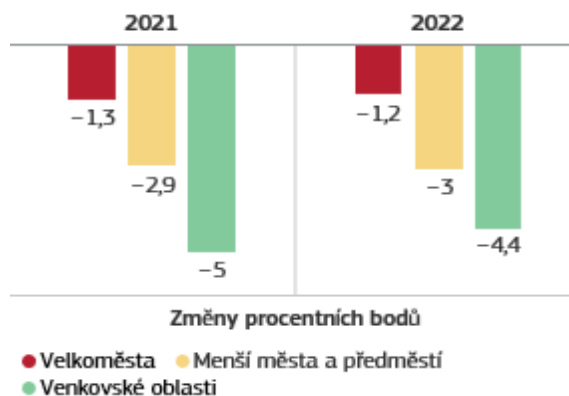

Venkovské oblasti jsou motorem transformace energetiky

72 % energie z obnovitelných zdrojů se vyrábí ve venkovských oblastech, které budou hrát významnou roli při transformaci energetiky. Venkovské oblasti by mohly vyrábět většinu obnovitelné energie v EU (78 % nevyužitého potenciálu).

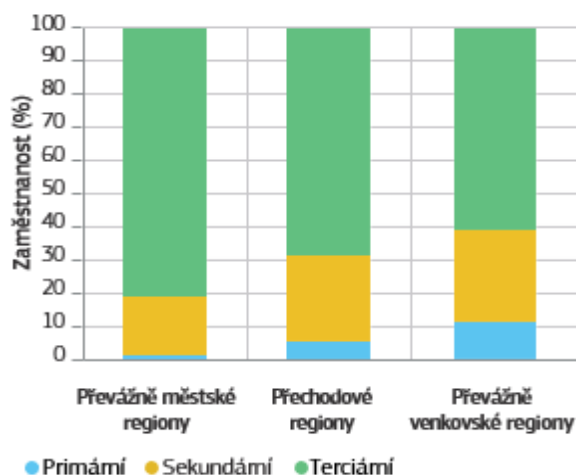
Zdroj: Perpiña Castillo (et al.), Renewable Energies in EU Rural Areas. Contribution to and benefit from the energy transition, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2024, JRC135 612

Obrázek 6 Analýza genderových rozdílů v kategorii NEET (15–29 let) podle stupně urbanizace v p. b.

Prosperující venkovské oblasti

Obrázek 7 Zaměstnanost podle hospodářských odvětví v roce 2021 podle městsko-venkovské typologie

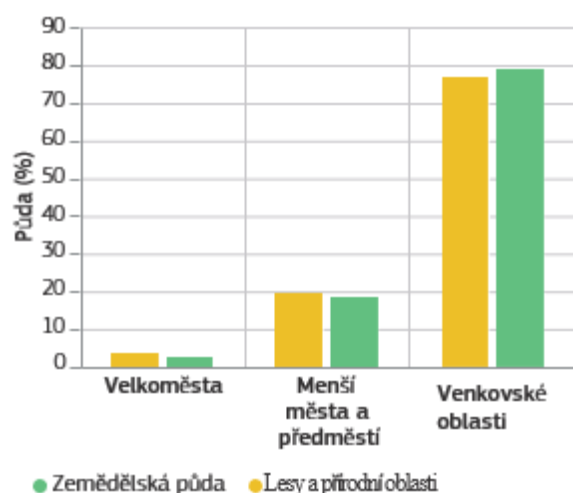

Diverzifikované venkovské hospodářství

Primární sektor ve venkovských regionech je i nadále důležitý (11% zaměstnanost ve srovnání s 1% v městských a 5% v přechodových regionech); **dominantní roli však hrají sektor sekundární a terciární**, přičemž v primárním sektoru došlo k mírnému poklesu (– 1 % mezi lety 2018 a 2021).

Zdroj: Eurostat (on-line datová tabulka: nama_10r_3empers).

Obrázek 8 Podíly zemědělské půdy a lesních a přírodních ploch podle stupně urbanizace

Venkovské oblasti mají klíčový význam pro potravinové zabezpečení a přírodní zdroje

Na venkově se nachází nejvíce zemědělské půdy (77 % – 134 miliony ha), lesů a přírodních oblastí (79 % – 148 milionů ha). 43 % půdy ve venkovských oblastech tvoří zemědělská půda a 47 % lesy a přírodní oblasti, přičemž lesnictví má pro mnohá hospodářství venkova klíčový význam, protože většina oblastí s převahou lesů je postižena demografickými problémy. Přínos lesů a odvětví lesnictví má zásadní význam pro dosažení odolných a prosperujících venkovských oblastí do roku 2040.

Zdroj: Středisko pro sledování venkovských

oblastí, zemědělská půda a lesní a přírodní oblasti

2. OHLÉDNUTÍ ZA 30 MĚSÍCI PROVÁDĚNÍ

2.1. Jak přispívají k rozvoji venkovských oblastí politiky EU?

2.1.1. Společná zemědělská politika (SZP)

SZP na období 2023–2027 poskytuje členským státům flexibilní právní rámec pro podporu venkovských oblastí prostřednictvím strategických plánů SZP vypracovaných v souladu se zásadou partnerství (za aktivní účasti regionálních a místních orgánů a hospodářských a sociálních partnerů). Komise zhodnotila společné úsilí 28 strategických plánů SZP mimo jiné v oblasti zaměstnanosti, růstu a místního rozvoje ve venkovských oblastech, přičemž vycházela ze studie mapující strategické plány SZP v letech 2023–2027. Součástí tohoto hodnocení je i výstup týkající se přínosu strategických plánů SZP pro cíle vize pro venkovské oblasti ⁽⁹⁾, který se zaměřuje na intervence u venkovských oblastí nad rámec zemědělství. Členské státy využívaly většinou tři intervence na **podporu venkovských oblastí mimo zemědělství**: i) **investice** (mimo zemědělské podniky a infrastrukturu); ii) **spolupráci** (především program LEADER) a iii) **zakládání podniků na venkově** v rámci podpory na zahájení činnosti. Finanční prostředky přidělené na příslušné části těchto tří nástrojů činí celkem **24,6 miliardy EUR**, tj. 8 % celkového finančního přidělu na SZP (včetně vnitrostátního spolufinancování a dodatečných navýšení), který přímo přispívá venkovským oblastem nad rámec zemědělství, přičemž celá SZP přispívá ve značném rozsahu nepřímým prostřednictvím podpory zemědělství.

Tyto nástroje se používají na podporu **všech oblastí činnosti vize pro venkovské oblasti** (posílené, propojené, odolné, prosperující). Zatímco některé členské státy se rozhodly podporovat sociální služby, přírodní parky, systémy venkovské mobility nebo zakládání podniků v jiných odvětvích než v zemědělství, většina strategických plánů SZP se omezuje na několik málo intervencí, zejména na program LEADER.

Strategie místního rozvoje v rámci programu LEADER, které mají zásadní význam pro **posílení postavení venkovských komunit**, jsou hlavním nástrojem strategických plánů SZP, který se používá k uspokojování rozmanitých potřeb venkova v oblastech, jako je například zaměstnanost, sociální začleňování nebo služby. Podpora „**chytrých vesnic**“ ⁽¹⁰⁾ v rámci programu LEADER i mimo něj má přispět k uvolnění potenciálu **digitálních, sociálních a technologických inovací** ve venkovských oblastech. Několik plánů motivuje k účasti mladých lidí a žen v programu LEADER, což přispívá k řešení otázek **generační obměny a rovnosti žen a mužů**. Absolutní částky přidělené na program LEADER (7,7 miliardy EUR celkového finančního přidělu na období 2023–2027) se však oproti předchozímu období nezvýšily. Při zvýšení pokrytí venkovského obyvatelstva z **61 na 65 %** a snížení příspěvku z jiných intervencí se očekává, že program LEADER dosáhne lepších výsledků s méně prostředky.

Kromě programu LEADER z posouzení 28 strategických plánů SZP vyplývá, že některé plány zavedly nebo posílily snahy o řešení potřeb souvisejících s **dostupností venkovských oblastí, lepšími základními službami a infrastrukturou**, ale **úroveň ambicí se celkově snížila**, zejména v oblasti digitální konektivity a dopravy. Plánovaná opatření pro hospodářský rozvoj zahrnují kromě investic do zpracování a marketingu a do vytváření podniků souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím rovněž investice do **cestovního ruchu, biohospodářství a sociálních služeb**, přičemž celkový přínos pro růst zaměstnanosti nebyl dosud posouzen.

Intervence na podporu zemědělců přispívají k **odolným a prosperujícím** oblastem činnosti vize pro venkovské oblasti, které zdůrazňují význam udržitelné produkce potravin a podpory generační

⁽⁹⁾ COM(2023) 707 final. Ecorys, Metis a Agrosynergy, *Mapping and analysis of CAP strategic plans, Assessment of joint efforts for 2023–2027*, 2023; Ecorys, Metis a Agrosynergy, *Stocktaking of CAP strategic plans contributions to the objectives of the LTVRA*, 2023.

⁽¹⁰⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development/supporting-smart-village-strategies_en

obnovy. Podpora příjmů, a to i v oblastech s přírodními omezeními, pomáhá udržet zemědělství, včetně odlehklých oblastí, **zachovat pracovní místa a zpomalit opouštění půdy a vyliďňování**. Nad rámec zemědělství dochází tato studie k závěru, že větší pozornost by si zasloužily oblasti jako podnikání a inovace na venkově, konektivita nebo sociální začleňování.

2.1.2. *Politika soudržnosti*

Politika soudržnosti letech 2021–2027 podporuje venkovské oblasti tím, že plní své poslání snižovat rozdíly v úrovni rozvoje regionů. Tato podpora je rozsáhlá, zahrnuje všechny cíle politiky a oblasti činnosti vize pro venkovské oblasti a sahá výrazně nad rámec intervencí, které mají fyzický základ ve venkovských oblastech. Podpora je poskytována prostřednictvím **integrovaných strategií územního rozvoje, které** navrhuje a provádějí příslušné územní orgány a které posilují hospodářskou a sociální strukturu venkovských oblastí.

Intervence politiky soudržnosti prostřednictvím všech cílů politiky poskytují podporu venkovským oblastem. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) má navíc v letech 2021–2027 stanoven specifický investiční cíl pro „integrováný rozvoj venkovských a pobřežních regionů“ v rámci specifického cíle 5.2, pro který má 18 členských států naprogramované přiděly. Vzhledem k tomu, že politika soudržnosti funguje v rámci sdíleného řízení, je v pravomoci členských států vytvářet strategie zaměřené na konkrétní území a přidělovat na ně odpovídající finanční prostředky.

Politika soudržnosti se zaměřuje převážně na „méně rozvinuté“ a „přechodové“ regiony. Ty mají obvykle nižší hustotu zalidnění a nacházejí se v nich menší města a obce. V těchto „méně rozvinutých“ a „přechodových“ regionech se navíc nachází většina venkovských regionů. Zásahy v rámci politiky soudržnosti mají dalekosáhlý územní dopad (tj. nelze je omezit jen na malou oblast v rámci správních hranic), a proto je obtížné přiřadit jejich činnost k jednomu konkrétnímu typu území.

Klíčovým politickým cílem pro zajištění cíleného financování rozvoje venkovských oblastí je cíl politiky 5 „Evropa bližší občanům“. Kromě tohoto nového průřezového cíle politiky 5, který je zaměřen na konkrétní místo, přispívají k rozvoji venkova i další čtyři tematické cíle politiky, zejména prostřednictvím intervencí podporovaných územními nástroji. Podle čtyřstupňové struktury Akčního plánu pro venkov platí, že: i) na „**posílené venkovské oblasti**“ se zaměřuje cíl politiky 1 (Inteligentnější Evropa) a cíl politiky 4 (Sociální Evropa), např. strategie inteligentní specializace včetně priorit spojených se zemědělsko-potravinářskou a biohospodářskou oblastí; ii) na „**propojené venkovské oblasti**“ se zaměřuje cíl politiky 3 (Propojená Evropa) a cíl politiky 1 (Inteligentnější Evropa), např. infrastruktura pro zajištění propojení odlehklých oblastí bez přístupu k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení s velmi vysokou kapacitou; iii) na „**odolné venkovské oblasti**“ se zaměřují cíle politiky 4 a 2 (Zelenější Evropa), např. podpora obnovitelných zdrojů energie a zachování biologické rozmanitosti, a iv) na „**prosperující venkovské oblasti**“ se zaměřuje cíl politiky 1, např. podpora malých a středních podniků v oblasti strojírenství, zpracování potravin a logistiky.

Podpora venkovských oblastí nevychází pouze z investic, které mají základ v těchto oblastech, ale také z rozsáhlých intervencí včetně těch, které jsou zaměřeny na posílení interakcí mezi městy a venkovem. Přínosem pro venkovské oblasti je i podpora **malých městských oblastí**, které jsou početné a zeměpisně rozšířené. Malé městské oblasti fungují jako **pevné body a střediska infrastruktury a služeb pro venkovské oblasti**, a to prostřednictvím **hospodářských a sociálních interakcí**, pracovních toků, propojení a environmentálních vazeb, což jsou všechno prvky, které lze strategicky podporovat v rámci cíle politiky 5 týkajícího se soudržnosti a s využitím integrovaných územních nástrojů.

Uvedme několik příkladů: projekt „Integrovaná zdravotní a sociální péče“ v Banské Bystrici (Slovensko) je důkazem toho, jak financování z fondů politiky soudržnosti (EFRR a Evropský sociální fond – ESF) přispívá k rozvoji venkova. Sdružení obcí a malých měst zde společně s centry

komunitní péče a ve spolupráci s místními zúčastněnými stranami založila agenturu integrované péče o seniory (tento projekt bude pokračovat i v současném programovém období v několika mikroregionech). V Itálii, identifikovala „národní strategie pro vnitřní oblasti“ pilotní oblasti (většinou venkovské), definovala jejich místní strategii zdola nahoru a poskytla prostředky na intervence spojené s energetickou účinností, sociální infrastrukturou, udržitelnou mobilitou a digitalizací. Tato iniciativa pokračuje i v programovém období 2021–2027.

2.1.3. Ostatní politiky

SZP a politika soudržnosti doplňují celou řadu dalších fondů a politik EU, které přispívají k dosažení cílů vize pro venkovské oblasti. V pracovním dokumentu souvisejícím se sdělením o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU bylo popsáno, jak politiky EU přispívají např. k sociálnímu začleňování, rovnosti žen a mužů, klimatu a životnímu prostředí, energetice, rybolovu a akvakultuře, dobrým životním podmínkám zvířat, mobilitě, digitalizaci, sousedství a rozšíření, vzdělávání, zdraví, kultuře, průmyslu nebo hospodářské soutěži.

Přínos různých programů, jako je například Horizont Evropa, Nástroj pro propojení Evropy, Program pro jednotný trh a ERASMUS, je patrný také z popisu opatření Akčního plánu EU pro venkov, který se snaží začlenit problémy venkova do všech těchto politik EU. Důležitou roli hraje také Nástroj pro oživení a odolnost a prostředky nástroje na podporu oživení ⁽¹¹⁾. Podporu při navrhování a provádění reforem v oblasti rozvoje venkova v členských státech a regionech EU může kromě toho poskytovat i Nástroj pro technickou podporu.

V současné době **neexistuje žádný ucelený zdroj, který by uváděl a kvantifikoval, do jaké míry jsou tyto fondy pro venkovské oblasti přínosem**. Evropský parlament a Rada navrhly v budoucnu usilovat o jasnější identifikaci a monitorování přínosu nástrojů EU pro venkovské oblasti.

2.2. Jak jsme pokročili s prováděním Akčního plánu EU pro venkov?

Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU zavedla **Akční plán EU pro venkov**, který zahrnuje 24 tematických opatření, soustředěných kolem čtyř oblastí činnosti této vize, a šest horizontálních opatření. Níže uvedený přehled je doplněn podrobnými informacemi, které jsou k dispozici v připojeném pracovním dokumentu útvarů Komise.

2.2.1. Tematické akce

Posílené venkovské oblasti

⁽¹²⁾ **Platforma pro revitalizaci venkova** ⁽¹³⁾, která vychází z práce odborníků a jejíž provoz byl zahájen v červnu 2023, poskytuje prostor pro spolupráci a přístup ke zdrojům specifického zájmu pro vylidňující se venkovské oblasti. Tuto stěžejní akci dále podpořila znalostmi a osobní výměnou názorů laboratoř politiky „**Taking action to tackle rural depopulation**“ (**Přijímání opatření proti vylidňování venkova**) ⁽¹⁴⁾, která měla 100 účastníků a její součástí bylo 20

⁽¹¹⁾ Odhadované podíly prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost přispívající k rozvoji venkovských a odlehlých oblastí v rámci pilíře sociální a územní soudržnosti jsou k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/social.html

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/enrd/rural-revitalisation_en.html

⁽¹³⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-revitalisation_en

⁽¹⁴⁾ https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en

osvědčených postupů a exkurze **Fóra pro venkovskou politiku na vysoké úrovni v Sigüenze** (Kastilie-La Mancha, Španělsko).

K posílení inovací na venkově přispěly investice ve výši přesahující 250 milionů EUR do více než 60 projektů v oblasti **výzkumu a inovací** v rámci programu Horizont Evropa v letech 2021–2024. Iniciativa „**Startup village forum**“ zvýšila porozumění charakteristikám a hnacím silám inovací na venkově.

V rámci projektů SmartRural21 a SmartRural27 byly vypracovány pokyny s cílem podpořit vznik **přístupů „inteligentních vesnic“** a navrhnout a zavést podpůrné politiky a byly nabídnuty akce pro vytváření sítí a nápady na inteligentní řešení. Síť SZP EU uspořádala **několik akcí a diskuzí** týkajících se programu **LEADER**, včetně podskupiny „LEADER a územní rozvoj“, a semináře, které pomohly objasnit přidanou hodnotu programu LEADER, pochopit obtíže spojené s financováním programu LEADER z více zdrojů a zvýšit využívání možností zjednodušeného vykazování nákladů.

Probíhající „**Studie o konkurenci v oblasti využívání půdy a udržitelného zemědělství**“ do konce roku 2024 rozšíří znalosti o dopadech vývoje v jednotlivých odvětvích na využívání půdy ve venkovských oblastech EU. **Venkovské mládeži** je věnováno více pozornosti díky opatřením pro začleňování, která mají členské státy k dispozici v rámci programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity. Během Evropského roku mládeže se uskutečnilo 13 000 aktivit, jejichž cílem byla „podpora mladých lidí ve venkovských oblastech“, a partnerství EU a Rady Evropy v oblasti mládeže vytvořilo pracovní oblast pro venkov, v jejímž rámci vypracovalo studii o politických reakcích na problémy venkovské mládeže.

Propojené venkovské oblasti

Investice v celkové výši 23,5 miliardy EUR ve formě grantů a aktualizovaných pravidel státní podpory zlepšují **digitální konektivitu** v oblastech, kterým tuto službu nedokáží zajistit trhy. Širokopásmové pokrytí technologiemi kompatibilními s gigabitovým připojením se od června 2021 do června 2022 zvýšilo o 8,1 p. b. a v polovině roku 2022 zahrnovalo 45 % venkovských domácností. Nový **nástroj pro podporu sítě poradenských kanceláří pro širokopásmové připojení**, zřízený v roce 2022, rozvinul kapacity správních orgánů a zúčastněných stran. Kromě toho bylo v rámci programu Horizont Evropa v letech 2021–2024 investováno 100 milionů EUR do výzkumu a inovací pro **digitalizaci zemědělství a venkova**.

Fyzickou konektivitu podporuje rovněž **evropská síť mobility na venkově**, která propojuje venkovské obce vyvíjející řešení v oblasti mobility vytvořená v rámci projektu SMARTA-NET financovaného z prostředků EU, jakož i nástroje a pokyny. Pro obyvatele venkova v okrajových částech měst by měla být přínosem zvýšená pozornost věnovaná vazbám mezi městy a venkovem v souladu s novým rámcem pro městskou mobilitu přijatým v roce 2021 a **novými plány udržitelné městské mobility**.

Odolné venkovské oblasti

Od června 2022 již 27 venkovských energetických komunit využilo technickou pomoc prostřednictvím **poradenského centra pro venkovské energetické komunity**, integrovaného do nově založeného nástroje pro energetické komunity. V rámci mise „**Půda**“ bylo investováno více než 300 milionů EUR do projektů, které pomohly zlepšit zdraví půdy v Evropě, mimo jiné aktivizací účasti venkovských komunit v živých laboratořích. Nový systém certifikace odstraňování uhlíku motivuje k **uhlíkovému zemědělství**.

Provádění evropské strategie v oblasti péče podporuje sociální odolnost venkovských komunit. Komise zaměřila pozornost rovněž na **rovnost žen a mužů** na specializovaném semináři v rámci sítě SZP EU a zahájila novou **studii o pracovních podmínkách zemědělských pracovníků** (výsledky budou k dispozici do poloviny roku 2025). Cílem **evropské záruky pro děti**, pro kterou všechny členské státy předložily své akční plány do roku 2023, je zajistit, aby sociálně vyloučené venkovské děti měly ve škole přístup alespoň k jednomu zdravému jídlu. Výzkumné projekty financované EU se navíc zaměřují na rozšíření znalostí o **integraci migrantů** ve venkovských oblastech ⁽¹⁵⁾ a byla zavedena opatření k zajištění skutečného přístupu k zařízením pro **osoby se zdravotním postižením** žijící ve venkovských oblastech.

Prosperující venkovské oblasti

Bylo podpořeno podnikání na venkově prostřednictvím propagace venkovského maloobchodu a **akčního plánu pro sociální ekonomiku**. Komise v rámci tohoto plánu vybízela členské státy, aby vypracovaly rámec sociální ekonomiky, zveřejnila osvědčené postupy v oblasti sociální ekonomiky ve venkovských oblastech a podpořila budování kapacit pro sociální ekonomiku ve venkovských oblastech v rámci programu pro jednotný trh (podpora čtyř iniciativ) a iniciativu pro regiony sociální ekonomiky, přičemž představila možnosti financování.

Záruka pro mladé lidi a Evropský prostor vzdělávání se zaměřují na podporu formálního vzdělávání, odborné přípravy a pracovních příležitostí ve venkovských oblastech. Členské státy od roku 2021 průběžně prováděly posílenou záruku pro mladé lidi na všech úrovních. **Evropská platforma pro školní vzdělávání** a on-line komunita pro učitele eTwinning obsahuje specializovaný obsah týkající se školního vzdělávání ve venkovských a odlehklých oblastech včetně osvědčených postupů článků a odborných názorů.

Navíc bude dále podpořen rozvoj **zeměpisných označení** (od června 2021 jich bylo přijato 171) a potenciál zaměstnanosti a hospodářského rozvoje, který představují ve venkovských oblastech, přijetím nového nařízení o zeměpisných označeních zemědělských produktů, které se předpokládá na jaře 2024. Speciální tematická skupina sítě SZP EU zkoumala potřebu **vytváření sítí mezi obcemi s převahou lesů**.

2.2.2. Horizontální opatření

2.2.2.1. Zlepšení a zhodnocení údajů a statistik o venkově

Komise zvýšila **počet dostupných datových souborů pro venkovské oblasti, které jsou** zhodnoceny v **nové publikaci „Rural Europe“**. Program sčítání lidu EU z roku 2021, který má být zveřejněn v polovině roku 2024, poprvé poskytne údaje na úrovni souřadnicové sítě s buňkou o ploše 1 km², což umožní analyzovat populační trendy napříč flexibilními geografickými hranicemi. Návrh **nového nařízení o evropské statistice o obyvatelstvu, domech a bytech** ⁽¹⁶⁾ řeší nedostatky ve statistice týkající se venkovských oblastí účinnými ustanoveními o shromažďování většího množství údajů, např. o migraci uvnitř regionů. Komise pracuje rovněž na **celoevropských geoprostorových datových souborech**, které umožňují vypracovávat statistiky pro venkovské oblasti ohledně témat, jako je například přístup ke službám.

V roce 2022 zahájila Komise provoz **Střediska pro sledování venkovských oblastí**, což je datová platforma ⁽¹⁷⁾, která má usnadnit porozumění výkonnosti venkovských oblastí, a poskytnout tak informace pro tvorbu politik. Toto středisko poskytuje na základě zobrazování, vytváření a analýzy

⁽¹⁵⁾ https://rural-vision.europa.eu/action-plan/resilient_en#supporting-the-inclusion-of-migrants-in-rural-areas

⁽¹⁶⁾ COM(2023) 31 final.

⁽¹⁷⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/>

údajů a ukazatelů týkajících se ekonomického, sociálního a environmentálního rozměru přístup k řadě ukazatelů a vizualizací týkajících se venkovských oblastí. Prostřednictvím vědeckých publikací poskytuje také tematické analýzy významných témat týkajících se venkova, jako jsou například odlehle venkovské oblasti, funkční venkovské oblasti a obnovitelné zdroje energie v roce 2023.

Komise vypracovala metodiku pro vymezení **funkčních venkovských oblastí**, jejímž cílem je zmapovat prostory, v nichž obyvatelé venkova žijí svůj každodenní život. Přidanou hodnotou této metodiky je poskytnutí měřítka statistické a datové analýzy, které zvyšuje srovnatelnost na základě vyrovnání rozlohy oblastí v porovnání s obcemi a regiony NUTS3, a poskytnutí relevantního měřítka pro analýzu poskytování služeb. V listopadu 2023 byly tyto kartografické údaje ⁽¹⁸⁾ zveřejněny jako jeden z analytických dokumentů Střediska pro sledování venkovských oblastí a jejich parametry mohou být předmětem otevřené diskuse se statistickými úřady a evropskými zúčastněnými stranami.

2.2.2.2. Vytvoření a zavedení mechanismu ověřování dopadu na venkovské oblasti

Komise začlenila do sdělení o **zlepšování právní úpravy** přijatého v listopadu 2021 ⁽¹⁹⁾ i problematiku ověřování dopadu na venkovské oblasti. Žádá útvary, aby při vypracovávání nových legislativních iniciativ zvažovaly potenciální územní dopady (včetně dopadů na venkovské oblasti) a aby shromažďovaly faktické podklady z různých typů území včetně venkovských oblastí. **Pracovní program Komise na rok 2022** ⁽²⁰⁾ rovněž připomněl význam posuzování územního dopadu a ověřování dopadu na venkovské oblasti. **Sdělení k osmé zprávě o soudržnosti** ⁽²¹⁾ v návaznosti na Územní agendu 2030 dále vyzývá k začlenění územní perspektivy do politik EU. Soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy zahrnuje **kontrolu nezbytnosti posuzování územního dopadu**, pomocí níž může Komise ověřit potřebu provést posouzení územního dopadu, a **soubor nástrojů a metodik**. Nástroj posuzování územního dopadu sice může být účinný, avšak ukázalo se, že je náročný na zdroje (čas a dovednosti) a jeho využití bylo nižší, než se původně očekávalo. Komise provedla posouzení územního dopadu v roce 2022, v roce 2023 byly prozkoumány územní dopady dvou iniciativ a byl vyvozen závěr, že územní dopady pravděpodobně neexistují ⁽²²⁾.

Kromě možnosti identifikovat dopady na venkov v kontextu posuzování územního dopadu v souladu s pokyny Komise pro zlepšování právní úpravy legislativních iniciativ zkoumala Komise **dopady nových nelegislativních iniciativ na venkov** a v mnoha případech došlo k úspěšnému a pozitivnímu zohlednění aspektů týkajících se venkovských komunit.

2.2.2.3. Vytvoření souboru nástrojů pro fondy rozvoje venkova

V prosinci 2023 dokončila Komise návrh **souboru nástrojů pro venkovské oblasti týkajícího se možností financování venkovských oblastí ze strany EU**. Ten soustřeďuje **informace** pro místní orgány, zúčastněné strany, předkladatele projektů a řídicí orgány **na jednom informačním panelu**. Tento soubor nástrojů nabízí rovněž inspirativní řešení a příklady strategií a projektů územního a místního rozvoje, které umožní plně využít možností rozpočtu EU na období 2021–2027.

⁽¹⁸⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/thematic-analyses/functional-rural-areas?lng=en>

⁽¹⁹⁾ COM(2021) 219 final.

⁽²⁰⁾ COM(2021) 645 final.

⁽²¹⁾ COM(2022) 34 final.

⁽²²⁾ Návrh revidované rámcové směrnice o odpadech COM(2023) 420 final a návrh směrnice o podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT) COM(2023) 532 final.

2.3. Zavedení a rozvoj Paktu pro venkov

Komise zavedla Pakt pro venkov v prosinci 2021 tím, že vyzvala všechny zúčastněné strany, které podporují **deset společných cílů** vize pro venkovské oblasti, aby se připojily k nové „**komunitě Paktu pro venkov**“. Participativní diskuse s orgány a institucemi EU ⁽²³⁾ a sítěmi, které řídí Evropský venkovský parlament ⁽²⁴⁾, společně s konzultacemi s komunitou Paktu pro venkov vedly ke schválení konceptu Paktu pro venkov ⁽²⁵⁾ na první „konferenci o Paktu pro venkov“, která se konala v červnu 2022 v Bruselu. Na základě toho byl vytvořen pakt, který představuje formální prostor a **rámec pro posílení spolupráce** mezi vnitrostátními, regionálními a místními orgány státní správy, organizacemi občanské společnosti, podniky, akademickou obcí a občany s **cílem dosáhnout společných cílů vize pro venkovské oblasti**.

Komise dále uvedla Pakt pro venkov do praxe tím, že:

- v prosinci 2022 zřídila „**podpůrný úřad Paktu pro venkov**“ (RPSO), který této komunitě poskytuje služby v oblasti vytváření sítí a usnadňování práce,
- vytvořila „**koordináční skupinu Paktu pro venkov**“, která působí jako správní orgán, jenž řídí rozvoj Paktu pro venkov,
- v červnu 2023 zahájila provoz „**komunitní platformy Paktu pro venkov**“ ⁽²⁶⁾, což je on-line nástroj pro spolupráci podporující interakci v rámci komunity.

Pakt pro venkov od roku 2022 v souladu se svými třemi cíli **posiluje hlasy venkova** tím, že prostřednictvím **devíti akcí** ⁽²⁷⁾ nabízí **nový prostor** pro diskusi o otázkách důležitých pro budoucnost venkovských oblastí ve všech doménách politiky a pro vytváření konkrétních nápadů na **opatření** a doporučení pro **zlepšení politiky**. „**Fórum pro politiku venkova na vysoké úrovni – Utváření budoucnosti venkovských oblastí**“, které bylo uspořádáno v září 2023 v rámci paktu se španělským předsednictvím Rady, přispělo k přijetí závěrů Rady o vizi pro venkovské oblasti v listopadu 2023. Několik národních nebo regionálních vlád již přijalo vlastní pakty nebo programy inspirované Paktem EU pro venkov (např. Česko, Katalánsko). Koordináční skupina Paktu pro venkov se svými 30 členy, kteří zastupují instituce a orgány EU ⁽²⁴⁾, organizace řídící Evropský venkovský parlament a občanskou společnost, podniky, výzkum a akademickou obec, podporuje větší zohlednění venkovských oblastí napříč tematickými oblastmi a úrovněmi správy.

Pakt pro venkov poskytuje rovněž **strukturovanou spolupráci a vzájemné učení** komunitě, která se v roce 2023 rozrostla z 1 300 na **2 350 členů** pocházejících ze všech odvětví a částí společnosti; mnozí z nich jsou novými členy sítě pro venkov na úrovni EU, což odráží holistický přístup tohoto paktu. Tato nová platforma, kterou měsíčně navštíví přibližně 1 500 lidí, umožňuje svým 560 uživatelům přístup k užitečné **databázi zdrojů**, spolupráci v **sedmi „komunitních skupinách“** a možnost sledovat aktuální zajímavý vývoj. Kromě toho tento pakt propojil a rozšířil znalosti venkovských subjektů v celé Evropě prostřednictvím **40 osvědčených postupů, čtyř webinářů o osvědčených postupech** a vytvoření **strategických vazeb s dvaceti dalšími sítěmi EU**.

⁽²³⁾ Evropský parlament (EP), Výbor regionů (VR), Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) a předsednictví Rady EU (nebo trio předsednictví koordináční skupiny Paktu pro venkov).

⁽²⁴⁾ Evropská asociace LEADER pro rozvoj venkova (ELARD), Evropské sdružení venkovských komunit (ERCA) a Partnerství pro evropský venkov (PREPARE).

⁽²⁵⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-07/rural-pact-proposal_en.pdf

⁽²⁶⁾ <https://ruralpact.rural-vision.europa.eu>

⁽²⁷⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/all_en

V neposlední řadě pak tento pakt inicioval **120 závazků k činnosti ve prospěch venkovských oblastí**, které vzešly od organizací (70 %) nebo jednotlivců (30 %) a týkaly se široké škály témat⁽²⁸⁾. Činnosti v roce 2023 se zaměřily zejména na povzbuzení vnitrostátních a regionálních orgánů k činnosti, což vedlo k vypracování politického dokumentu, který popisuje sedm složek pro úspěšné provádění Paktu pro venkov v členských státech (viz oddíl 3.2).

3. VÝHLED DO BUDOUCNA

3.1. Konsolidace úspěchů při provádění Akčního plánu EU pro venkov

Přestože jsou všechna opatření v rámci Akčního plánu EU pro venkov v plném proudu, v některých případech je pro jejich dokončení zapotřebí dalšího úsilí a v dalších případech je pro dosažení jejich cílů nezbytná kontinuita. Připojené pracovní dokumenty útvarů Komise poskytují přehled o aktuálním stavu jednotlivých opatření a o dalších krocích plánovaných u pokračujících opatření⁽²⁹⁾, společně s revidovanou verzí akčního plánu.

3.1.1. Snahy o posílené, propojené, odolné a prosperující venkovské oblasti EU

V rámci opatření pro **posílené venkovské oblasti** bude Komise v roce 2024 dále rozvíjet platformu pro revitalizaci venkova s novými funkcemi a aktualizovat oddíl věnovaný zdrojům. Bude i nadále investovat do nových výzkumných a inovačních projektů prostřednictvím pracovních programů Horizontu Evropa na období 2025–2027 a propojovat inovátory v oblasti venkova v celé Evropě prostřednictvím další iniciativy „Startup village forum“ v roce 2024. Studie o účasti venkovské mládeže v programu ERASMUS+ bude obsahovat doporučení týkající se možností vzdělávání pro venkovskou mládež v roce 2024.

Pokud jde o opatření pro **propojené venkovské oblasti**, na podzim 2024 završí Komise projekt SMARTA-NET závěrečnou konferencí. Bude také pokračovat ve zlepšování regulačního prostředí s cílem motivovat k investicím do digitálních infrastruktur v oblastech s nedostatečnou dostupností (především na venkově) a dále podporovat inovace v oblasti digitální transformace zemědělství a dalších venkovských odvětví.

V zájmu dosažení pokroku na cestě k **odolným venkovským oblastem** bude pokračovat práce na venkovských energetických komunitách v rámci nástroje pro venkovské energetické komunity, který začal fungovat v roce 2024. Prostřednictvím výzev k předkládání projektů v letech 2025–2027 se zvýší počet živých laboratoří, které budou spolupracovat na zlepšení zdraví půdy v rámci mise „Půda“. Kromě toho se Komise v roce 2024 zaměří prioritně na vývoj metodik pro opětovné zavodňování rašelinišť.

Pokud jde o **prosperující venkovské oblasti**, bude Komise pokračovat v práci na sociální ekonomice a formálním vzdělávání. Kontaktní místa pro místní sociální ekonomiku budou nabízet vzájemnou podporu ve venkovských regionech a přezkum pokroku dosaženého členskými státy v rámci záruky pro mladé lidi a průběžné hodnocení Evropského prostoru vzdělávání plánované na rok 2025 se bude zabývat překážkami rovnosti, jako jsou například rozdíly mezi venkovem a městy.

⁽²⁸⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/commitments_en

⁽²⁹⁾ Prvky v oddílech 3.1 a 3.2 odrážejí záměr Komise v době přijetí, který může být zapotřebí přehodnotit s ohledem na zdroje, které jsou k dispozici pro jeho provádění.

3.1.2. *Neustálé zlepšování a zhodnocování údajů o venkově a Střediska pro sledování venkovských oblastí*

Komise **bude pokračovat ve zlepšování statistik v oblasti venkova**. Po zveřejnění výsledků sčítání lidu z roku 2021 v roce 2024 zveřejní Komise **články** v rámci nástroje **Statistics Explained** obsahující nový výzkum venkovských oblastí. Komise připravuje rovněž **provádění nového rámce evropské statistiky o obyvatelstvu, domech a bytech** a pokračuje v práci s geoprostorovými daty, se soubory dat dostupnými pro venkovské oblasti a s prací na publikaci „Rural Europe“.

Komise je připravena podporovat **Středisko EU pro sledování venkovských oblastí** i do budoucna, aby mohlo nadále zajišťovat výzkum a údaje o venkovských oblastech. V roce 2024 se zaměří na interakce mezi ekonomikou a demografií, bydlením a energetickou účinností.

Komise bude pokračovat v rozvíjení koncepce **funkčních venkovských oblastí**, přičemž zohlední podněty zúčastněných stran a mezinárodních organizací včetně Světové banky a OECD, které se zabývají funkčními zeměpisnými oblastmi pro městské i venkovské oblasti. Posoudí užitečnost této územní typologie pro statistické účely a pro politické účely v dlouhodobějším měřítku.

3.1.3. *Konsolidace ověřování dopadu na venkovské oblasti*

Dvouletý pilotní projekt ověřování dopadu na venkovské oblasti ukázal, že je třeba zvýšit informovanost, zlepšit dostupnost údajů, lépe zajistit zdroje a zlepšit koordinaci. Komise **bude i nadále využívat mechanismus ověřování dopadu na venkovské oblasti pro svůj vlastní regulační proces**, což postupně povede ke zlepšení dovedností v oblasti začleňování otázek venkova do tvorby politik EU napříč všemi útvary. Z hlediska ověřování dopadu na venkovské oblasti bude přínosem zlepšování statistik a údajů o venkově a rozvoj Střediska EU pro sledování venkovských oblastí. Komise bude rovněž pokračovat v **dialogu s členskými státy** o rozvoji mechanismů pro ověřování dopadu na venkovské oblasti na vnitrostátní a regionální úrovni, přičemž bude vycházet z rámce pro ověřování dopadu na venkovské oblasti na celostátní, regionální a místní úrovni vypracovaného tematickou skupinou Evropské sítě pro rozvoj venkova ⁽³⁰⁾ a ze závěrů Rady, které vyzývají k i) posílení ověřování dopadu na venkovské oblasti na všech úrovních ⁽³⁾ a ii) k tomu, aby byla při přípravě legislativních návrhů v „*rozsáhlé míře využívána posuzování územního dopadu*“ s cílem řešit případné územní dopady na dotčená území ⁽³¹⁾. Komise bude také nadále spolupracovat s mezinárodními organizacemi, jako je OECD a Světová zdravotnická organizace, ohledně ověřování dopadu na venkovské oblasti.

3.1.4. *Sledování pokroku při plnění cílů vize pro venkovské oblasti*

Komise prozkoumá možnost **jednoduchého systému ukazatelů, který by zahrnoval příslušné ukazatele pro čtyři oblasti činnosti vize pro venkovské oblasti a jejích deset společných cílů**, přičemž bude vycházet z toho, co bylo stanoveno v pracovním dokumentu útvarů Komise připojeném ke sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU. Tento systém ukazatelů bude vycházet z již existující situace v rámci různých politik EU, které přispívají k této vizi, z práce prováděné v rámci **Střediska EU pro sledování venkovských oblastí**, ze statistik v oblasti venkova a z projektů programu Horizont Evropa zaměřených na zlepšení údajů o venkově, jako jsou například RUSTIK a GRANULAR. Použité ukazatele by měly být k dispozici pro celou Evropu a měly by pomáhat pravidelně měřit pokrok při naplňování vize pro venkovské oblasti do roku 2040.

⁽³⁰⁾ https://ec.europa.eu/enrd/enrd-thematic-work/long-term-rural-vision/TG-rural-proofing_en_en.html

⁽³¹⁾ Rada Evropské unie, *Závěry o budoucnosti politiky soudržnosti*, 16230/23, listopad 2023.

3.2. Konsolidace Paktu pro venkov

Komise bude i nadále podporovat fungování Paktu pro venkov prostřednictvím **podpůrného úřadu Paktu pro venkov (RPSO)** a dále rozvíjet **komunitní platformy Paktu pro venkov** ⁽²⁹⁾.

V roce 2024 Komise zlepší interaktivní funkce této platformy pro spolupráci. Soubor multiplikačních nástrojů pomůže členům komunity zvýšit povědomí o tomto paktu a platformě i mezi subjekty, které nejsou členy této komunity.

V roce 2024 bude prioritou provádění tohoto paktu na **vnitrostátní a regionální úrovni** doplněna zaměřením na budování **silnější odpovědnosti místních aktérů za Pakt pro venkov a zapojení do něj**.

Úsilí vynaložené na zapojení **členských států do** Paktu pro venkov v roce 2023 bude pokračovat i nadále, přičemž bude vycházet z impulsu, který představovaly závěry Rady z listopadu 2023 o vizi pro venkovské oblasti, které **vybízejí členské státy, aby se zapojily do Paktu pro venkov a navrhly ucelené strategie a akční plány pro venkovské oblasti**. Informativní zpráva „*Making the rural pact happen in Member States*“ ⁽³²⁾ („Realizace Paktu pro venkov v členských státech“) poskytuje vnitrostátním a regionálním orgánům návod, jak by mohly zlepšit správu a podporu venkovských oblastí prostřednictvím holistických přístupů, koordinace fondů, větší účasti a budování kapacit. Podpůrný úřad Paktu pro venkov vypracuje první soubor „stránek jednotlivých zemí“ s cílem ukázat, jak se projevují složky úspěšného provádění Paktu pro venkov ve vnitrostátním kontextu, a inspirovat ostatní členské státy k činnosti prostřednictvím propagace osvědčených postupů. Komise bude rovněž pokračovat ve spolupráci s mezinárodními organizacemi, které se podílejí na politice venkova v členských státech EU, jako je OECD, Světová zdravotnická organizace a Program OSN pro lidská sídla.

Koordinační skupina Paktu pro venkov bude i nadále plnit svou úlohu a společně s podpůrným úřadem Paktu pro venkov a jejími vnitrostátními odborníky bude **zvýšovat povědomí** o problematice venkova mezi vnitrostátními orgány a orgány EU. Na základě úvah, které koordinační skupina Paktu pro venkov odsouhlasila, přijmou její členové opatření umožňující další řízení a rozvoj Paktu pro venkov.

Podpůrný úřad Paktu pro venkov bude v roce 2024 pokračovat ve spolupráci s **aktéry na místní úrovni** prostřednictvím specializované **laboratoře politiky**, která se bude zabývat tím, jak převést Pakt pro venkov do praxe na místní úrovni, **osvědčenými postupy** a úzkou spoluprací s danou komunitou, zejména se členy, kteří **se zavázali** jednat. **Webináře o osvědčených postupech** budou ve spolupráci s příslušnými sítěmi zkoumat příležitosti týkající se konkrétních témat, která jsou pro danou komunitu zajímavá.

Na příští **konferenci o Paktu pro venkov, která se uskuteční na začátku roku 2025**, se sejdou místní aktéři, aby diskutovali o dosažených výsledcích, vývoji v klíčových tematických oblastech, dalším vývoji Paktu pro venkov a představách ohledně politik EU po roce 2027.

⁽³²⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/publications/making-rural-pact-happen-member-states_en

3.3. Úvahy o tom, jak v budoucnu posílit podporu venkovských oblastí

3.3.1. Příspěvky zúčastněných stran a institucí

Sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU přineslo bohatý a plodný dialog a návrhy, jak by se podpora venkovských oblastí mohla v budoucnu zvýšit. Byly předloženy návrhy na základě:

- **interinstitucionálního dialogu** o Dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU: Výbor regionů (VR) a Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vydaly počátkem roku 2022 stanoviska ⁽³³⁾, po nichž následovalo usnesení Evropského parlamentu (EP) v prosinci 2022 ⁽³⁴⁾, zpráva Výboru EP pro regionální rozvoj o Územní agendě Evropské unie 2030 ⁽³⁵⁾ a závěry Rady Evropské unie v listopadu 2023 ⁽³⁶⁾,
- **výsledků hlavních událostí v rámci Paktu pro venkov:** významných konferencí o Paktu pro venkov ⁽³⁷⁾, včetně politického fóra na vysoké úrovni na téma Formování budoucnosti venkovských oblastí, koordinační skupiny Paktu pro venkov ⁽³⁸⁾ a výměn s komunitou Paktu pro venkov ⁽³⁹⁾, které odrážejí povahu vize zdola nahoru,
- **Evropského venkovského parlamentu**, který je ve sdělení o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU uveden jako fórum pro sdílení informací o provádění vize pro venkovské oblasti, zejména „prohlášení venkovanů z Kielců“ ⁽⁴⁰⁾ a manifest ⁽⁴¹⁾.

Níže je uveden neúplný přehled zaměřený na myšlenky týkající se budoucího vývoje. **Nejedná se o oficiální stanovisko Komise.**

Mnoho příspěvků poukazovalo na potřebu proměnit vizi pro venkovské oblasti ve strategii EU pro venkov ^(33,34,36,37); vypracovat integrované strategie pro venkov na úrovni členských států ^(33,34,36,37); zlepšit koordinaci Komise mezi jednotlivými přispívajícími generálními ředitelstvími, která bude znamenat přínos pro venkovské oblasti ⁽³⁷⁾; začlenit ukazatele a cíle relevantní pro venkovské oblasti do stávajících monitorovacích mechanismů ^(33,34,37) a zlepšit finanční podporu venkovských oblastí buď vytvořením zvláštního fondu EU, nebo posílením přístupů financování z více fondů ^(33,34,37,39). Příspěvky prosazovaly rovněž konsolidaci a zefektivnění finanční pomoci pro jednotná přístupová místa nebo „jednotná kontaktní místa“ pro poradenství a financování venkovských oblastí ⁽³⁷⁾; vyčlenění finančních prostředků pro venkovské oblasti a regiony s přírodním nebo demografickým znevýhodněním ⁽³⁵⁾ a přidělování většího podílu finančních prostředků na nástroje určené pro místní rozvoj venkova, zejména nástroj LEADER a komunitně vedený místní rozvoj ^(34,37). Zúčastněné strany považují za důležité zvýšit úroveň podrobnosti

⁽³³⁾ Výbor regionů, *Stanovisko k dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU*, NAT-VII/021, 2022; Výbor regionů, *Cíle a nástroje pro inteligentní evropský venkov*, NAT-VII/030, a stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru: *Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU* (Úř. věst. 2022/C 290/22).

⁽³⁴⁾ Evropský parlament, *Zpráva o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU*, 2021/2254(INI).

⁽³⁵⁾ Výbor pro regionální rozvoj Evropského parlamentu, *Zpráva o provádění územního rozvoje (nařízení o společných ustanoveních, hlava III, kapitola II) a jeho uplatňování v Územní agendě Evropské unie 2030*, 2023/2048(INI).

⁽³⁶⁾ Rada Evropské unie, *Závěry o dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU*, 15252/23, 2023.

⁽³⁷⁾ Konference o Paktu pro venkov v Bruselu (15.–16. června 2022) https://rural-vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-2022-06-15_en, konference o Paktu pro venkov ve Švédsku (3.–4. května 2023): https://rural-vision.europa.eu/events/rural-pact-conference-sweden-2023-05-03_en a politické fórum na vysoké úrovni ve Španělsku (27.–29. září 2023): https://rural-vision.europa.eu/events/shaping-future-rural-areas-2023-09-27_cs

⁽³⁸⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/RPCG_en

⁽³⁹⁾ Laboratoř politiky pro přijímání opatření proti vyliďňování venkova (červen 2023), https://rural-vision.europa.eu/events/taking-action-tackle-rural-depopulation-2023-06-29_en a laboratoř politiky fondů EU, které vytvářejí podmínky pro vizi pro venkovské oblasti (prosinec 2023), https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/events/eu-funds-paving-way-rural-vision_en

⁽⁴⁰⁾ https://erp2022.eu/admin/zal/5_ERP_Declaration.pdf

⁽⁴¹⁾ http://elard.eu/wp-content/uploads/2023/01/European-Rural_Parliament-Manifesto-Final-2022-1.pdf

údajů dostupných na místní úrovni ^(33,36,37); dále rozvíjet uplatňování ověřování dopadu na venkovské oblasti v návrzích politik na úrovni EU ^(33,34,37) a povzbuzovat členské státy k tomu, aby uplatňovaly ověřování dopadu na venkovské oblasti ^(33,36,37), a zlepšit přístup k činnostem Střediska pro sledování venkovských oblastí a účast na nich ^(33,34).

Příspěvky na úrovni EU a na vnitrostátní, regionální a místní úrovni se zaměřují na: zjednodušení postupů a požadavků pro příjemce s omezenou správní kapacitou pro přístup k finančním prostředkům ^(34,36,39,40) a vytvoření programu pro LEADER a komunitně vedený místní rozvoj v rámci přímého řízení, který by byl přímo přístupný účastníkům, např. místním akčním skupinám ^(37,40). Mnoho příspěvků navrhuje poskytovat politickou a finanční podporu na budování kapacit venkovských komunit, mimo jiné prostřednictvím rozvoje strategií a projektů, partnerského mentorství a výměny osvědčených postupů ^(33,34,36,37,41). Zúčastněné strany obdobně navrhuji: využívat místní akční skupiny také k budování místních kapacit a sítí ^(37,41); vytvořit „jednotná kontaktní místa“ za účelem poskytování pomoci, služeb a zprostředkování inovací ⁽³⁷⁾ a vytvořit mechanismy pro sdílení osvědčených postupů se zeměmi a regiony mimo EU ^(33,41).

Příspěvky považují za nezbytné: podporovat specializované intervence pro venkovské komunity v rámci SZP mimo odvětví zemědělství a lesnictví, například v oblasti výstavby a renovace bydlení a mobility s ohledem na energetickou účinnost ^(33,34); poskytovat základní služby a infrastrukturu zahrnující aspekty, jako je přístup k půdě, vzdělávání, zdravotnictví, digitální infrastruktura a konektivita ^(33,34,36,37); podporovat venkovskou mládež a ženy tím, že jim usnadní přístup k financování, poskytnou rozmanité a flexibilní možnosti zaměstnání, odborné přípravy a vzdělávání a zapojí je do tvorby politik a do rozhodovacích procesů na místní úrovni ^(34,36,37,39).

3.3.2. *Cesty vpřed*

Všechny výše shrnuté návrhy a doporučení společně poskytují užitečné podklady pro úvahy o budoucích politikách pro venkovské oblasti a komunity a budou sloužit jako podklad pro úvahy o víceletém finančním rámci (VFR) na období po roce 2027. Komise vítá stanoviska Evropského parlamentu, Rady, VR a EHSV a bere na vědomí doporučení, která jsou v nich obsažena. Komise rovněž bere na vědomí návrhy vznesené vnitrostátními orgány a zúčastněnými stranami. Tato zpráva nemůže předjímat rozhodnutí o návrhu příštího VFR, který Komise předloží v průběhu roku 2025. Nejvýznamnější témata, která doposud vznesly orgány a instituce EU a zúčastněné strany, vyžadují zvážení následujících **otázek**:

- Jaké jsou klíčové výzvy vyplývající z vylidňování, probíhajících transformací a strukturálních změn, pro které znamenají intervence EU přidanou hodnotu?
- Jaké jsou nejlepší způsoby jejich cíleného řešení, které zohledňují různé potřeby jednotlivých venkovských komunit?
- Jak posílit finanční podporu venkovských oblastí a komunit prostřednictvím fondů EU a vnitrostátních a regionálních fondů, včetně zlepšení jejich vzájemné součinnosti a doplňkovosti?
- Co je třeba udělat pro zlepšení financování, kvality poskytování a účinnosti prostřednictvím územních nástrojů, jako je například komunitně vedený místní rozvoj / program LEADER?
- Jak zlepšit monitorování a hodnocení zdrojů z různých fondů a programů EU zacílených na venkovské oblasti a komunity?
- Co je třeba udělat pro zlepšení přístupu konečného příjemce k podpoře prostřednictvím jednodušších pravidel, optimalizovaných postupů a zlepšení správních kapacit?
- Co lze udělat pro širší a účinnější provádění mechanismu ověřování dopadu na venkovské oblasti na úrovni EU a na vnitrostátní a regionální úrovni?
- Jaké jsou nejlepší politické nástroje pro zajištění institucionální, správní a integrované podpory venkovských oblastí na všech úrovních?
 - Měla by přeměna vize pro venkovské oblasti ve strategii na úrovni EU přidanou hodnotu v podobě smysluplných opatření v praxi?

- Jak může EU dále pomáhat členským státům, regionům a místním komunitám při vytváření vnitrostátních a regionálních strategií a akčních plánů pro venkov?
- Jak zlepšit dostupnost politicky relevantních statistik a údajů o venkově, aniž by se zvýšila administrativní zátěž?

4. ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

Všech 30 opatření, k nimž se Komise zavázala ve svém sdělení z 30. června 2021, se již realizuje. Devět z nich je dokončeno, na sedm z nich navazují nové činnosti. Souběžně s tím získal na dynamice Pakt pro venkov, v jehož rámci se rozrostla komunita, vznikl řídicí orgán, platforma a podpůrná kancelář, která má za úkol posílit hlasy venkova, propojit aktéry a poskytnout veřejným orgánům a zúčastněným stranám vodítko, jak mohou jednat v souladu s potřebami a přáními venkovských obyvatel. Pakt pro venkov musí dosáhnout místní úrovně a promítnout se do smysluplných opatření v praxi. Aby se tak stalo, mohou opatření na úrovni EU pomoci dosáhnout vize pro venkovské oblasti v roce 2040, ale to nestačí: zásadní význam má také silné odhodlání a angažovanost na úrovni členských států a na regionální a místní úrovni.

Z hodnocení stavu provedeného za účelem zjištění, co bylo pro venkovské oblasti naplánováno v **programech SZP i politiky soudržnosti**, vyplývá, jak politiky EU přispívají k cílům vize pro venkovské oblasti na období 2021–2027 (resp. 2023–2027 v případě SZP) a jaké jsou současná omezení při určování podpory, která směřuje do venkovských oblastí. Výsledky budou podkladem pro diskusi o budoucnosti těchto politik.

Dosažení deseti společných cílů vize pro venkovské oblasti do roku 2040 představuje dlouhodobé úsilí, které vyžaduje průběžné působení a politiky ve všech programových obdobích na všech úrovních správy.

Komise je odhodlána provádět a konsolidovat opatření zavedená za účelem provádění Akčního plánu EU pro venkov a Paktu pro venkov v rámci stávajícího víceletého finančního rámce. Komise zváží návrhy a úvahy orgánů a institucí EU, organizací zúčastněných stran a venkovské komunity obecně v souvislosti s přípravou návrhů rozpočtu EU na období po roce 2027, které by měly být přijaty do poloviny roku 2025.

V rámci Paktu pro venkov se na podzim 2024 uskuteční **laboratoř politiky** a na začátku roku 2025 **konference o Paktu pro venkov**, které poskytnou platformu pro diskusi o strategických otázkách obsažených v této zprávě a zapojí členy komunity Paktu pro venkov a všechny zúčastněné strany z venkovských oblastí do rozhodování o budoucnosti. Komise bude venkovskou komunitu informovat o příležitostech, jak přispět k **veřejným konzultacím a činnostem angažovanosti** v různých oblastech politiky. Koordinační skupina Paktu pro venkov bude spolupracovat s Komisí a s podpůrným úřadem Paktu pro venkov při zajišťování toho, aby byly shromažďovány názory komunity a aby byly zahrnuty do procesů tvorby politik.

Kromě diskusí v kontextu Paktu pro venkov budou v rámci každé z podpůrných politik EU organizovány konkrétní činnosti. Komise zajistí, aby byly v těchto procesech dostatečně zastoupeny zúčastněné strany z venkovských oblastí, a to v souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy aktualizovanými v roce 2021, které předpokládají konzultace se zúčastněnými stranami z různých typů území. Pokud jde o **SZP**, poslouží jako další podklady pro úvahy výsledky strategického dialogu o budoucnosti zemědělství, který zahájila předsedkyně Komise von der Leyenová. Pokud jde o **politiku soudržnosti**, devátá zpráva o soudržnosti stanoví úvahy k dalšímu zamyšlení, které se týkají i venkovských oblastí. Tyto směry a otázky budou předmětem rozsáhlé diskuse na fóru o soudržnosti, které se uskuteční 11. a 12. dubna 2024. V dalších oblastech politiky bude Komise vyzvána, aby zvážila dopady budoucích politik na venkovské oblasti v souladu s mechanismem ověřování dopadu na venkovské oblasti, který byl vytvořen po přijetí vize pro venkovské oblasti.